REPLIKA

Od W. Jeymć Pani

Theonili z Illiniczow Iwanowſkiey Staroſciney Mińſkiey, w krzywdzie nieletniego ſwojego Potomſtwa czyniącey.

PRZECIWKO

WJPani Maryannie z Woyniłowiczow Iwanowſkiey Staroſcicowey Mińſkiey, i jey Potomſtwa, *oraz* dalſzym ſtronom in Actoratu wyrażonym:

DZIEŁO Sądu Exdywizorſkiego, chociażby naymocniey było przez *W.* Staroſcicową i jey Potomſtwo uſprawiedliwiane, zawſze jednak ieſt i będzie zaocznym, w nieſtaniu zeſzłego Staroſty Mińſkiego, a zatym z krzywdą jego uformowane;

Y dla tey przyczyny, że *W.* Staroſta od Aktu Exdywizyi cofnął ſię, Dekret Exdywizorſki ſtać ſię niemógł ważnym, bo jego nieſtanie gdyby z uporu naſtąpiło, znaczyłoby tylko Dekretowi Trybun: kontrawencyą, ale na utratę maiątku i jego zabor nie przeznacza;

Y sama też Staroſcicowa zna być Dekret Exdywizorſki odmianie podległym, kiedy za cofnienie ſię Staroſty od tego Sądu zyſkania win kontrawencyinych dopraſza ſię.

Bo gdyby Dekret Exdywizorſki był legalnym i zdolnym zatrzymać W. Staroſcicowę przy dzierżeniu gruntow, i wſi zajętych, tedy o kontrawencyą ſkarżyć ſię nie miałaby przyczyny, otrzymując ſkutki takie z Dekretu kontumacyinego, i ich pewna będąc, jakie z Dekretu oczewiſtego tylko otrzymaćby mogła;

Deklaracya *S*tat: w *A*rt: 2. z Roz: 1. zanurzona, upewnia: że nikt na zaoczne opowiadenia sądzon i karan być niemoże; „ *w Słowach:* obiecujem iż na żadnego człowieka wydanie jawne, tajemne, podeyrzane, tych ſtanow wyżey mienionych którąkolwiek winą, pieniężną, krwawą, więzieniem, &c. karać nie będziem, ażby pierwiey w sądzie poſtępkiem prawa, kiedy żałobnik to ieſt powod, i odpor oczywiſto ſtaną, i byli pokonani.

Więc doſyć byłoby rezolucyi z tego Prawa, że Dekret Exdywizorſki, jako zaoczny karać Staroſtę, i odeymować Dóbr niemógł, a kiedy odjął ſtaraniem i obrótem Staroſcicowey, więc też z pod takiey poſtaci Dekretu można łatwo zwrócić Poſſeſyą, temu, czyia była;

Opowiedziała też Staroſcina Mińſka w *P*rodukcie swoim przyczyny, dla jakich jey mąż nieſtanął do Sądu Exdywizorſkiego, od niego receſſował, a zatym miał ſię contumaciter; to ieſt:

1mo: Ze wymiar Dóbr Dekretem Exdywizorſkim nakazany, nie był zupełny i doſkonały, bo Burbiſzki do równego działu należące, tymże wymiarem nie zoſtały obięte.

2do: Ze Lenczewſki Komornik wymierzając Czerkaſy do wyrównania należące, zajął grunta Przyłuckie temuż wyrównaniu nie ulegaiące, i Dekretami Trybunalſkiemi wyłączone.

A 3tio:

3tio: Ze Sąd Exdywizorſki Remiſſę Sprawy do Trybunału żądaną, z przyczyny nie zajęcia pod wymiar Burbiſzek uchylił, którą potym iednak ale z ſamym tylko Staniſławem Burbiſzek Aktorem udecydował.

4to: Ze Powtórnego wymiaru nie naznaczył, chociaż Lenczewſki Komornik zażalony, i przeświadczony został o zły Urzędu swego sprawunek, i że tenże Sąd Exdywizor: wizyą proſzoną dla doświadczenia nielegalności wymiaru przez Lenczewſkiego dopełnionego uchylił, i na iey potrzebę rezolucyi nie dał;

5to: Ze nie w Kompiecie Sąd zostawał, bo Zajarſki przeſtał być Sędzią, a Pruſzyńſki przed uſtępem do namowy, do takowego przybył kompletu, a zatym, że oba nieprawnie Sądzili;

Przeciw temu wſzyſtkiemu powiada Starościcowa, że wolność Sąd miał Exdywizorſki Rzecz konkludować, non obſtante contumatia, aut receſſu któreykolwiek ſtrony według wyrazu Dekretu Trybunalſkiego.

Czemuż gdy Stauiſław Dóbr Burbiſzek Aktor nie ſtawał, nie sądzona z nim była sprawa, a czemu gdy Staroſta takoż nie ſtawał, z nim dany Sąd i maiątek zabrany został, wſzakże ci oba bracia jeden ſtopień na ſobie prezentowali, z pierwſzym to ieſt: Staniſławem odeſłał Dekret exdywizor: Sprawę po rezolucyą na Trybunał, z drugim zaś u ſiebie tęż Sprawę zatrzymał, a dla iedney nie ſtawania obu przyczyny.

Wſzakże Dekret Trybunalſki, gdy powiedział: aby non obſtante contumatia aut Reſſeſſu któreykolwiek ſtrony czyniona była Exdywizya, toć do wſzyſtkich trzech ſtron taki swojego zdania ſtoſował wyrok:

Nie dozwolił wymiaru Burbiſzek Staniſław, mówi Starościcowa, za to tedy, że naymniey nie był poſłuſzny Dekretowi Tryb: wolny od wſkazu Dekretowego, wolny od zaboru i utraty majątku, przeciwnie zaś Staroſta, że naymniey nie przeciwił ſię Dekretowi Trybun: za to on ſkrzywdzony na własności, i obciążony Sądem Exdywizor:

Należało wprzód doświadczyć ieśli Burbiſzki Staniſława, ſą przewyżſzającemi, lub nie dorównywającemi ſched Starościcowey i Staroſty Mińſ: bo zarazem wſzyſtkie spory ſkonkludowane być były powinne, bo taka ieſt wola Dekretu Trybun: i taka też inſtancya do tegoż Dekretu była Starościcowey.

Jeśli Burbiſzki są mnieyſzemi od Czerkas i Wołczkiewicz, toć i Starościcowa i Starościna dorownywać z swoich ſched, trzecią Staniſława powinna, toć Sąd Exdywizorſki położoną przezſię konkluzyą, nie zaſpokoił ſtron, nie uwolnił od koniecznie potrzebney Exdywizyi drugiey.

Y jeśli dorównywać ſchedę Staniſława, Stścina i Sttścicowa powinna, tedy o też dorównanie być muſi nowa exdywizya, nowy wymiar czyniąca i wielkość częściow likwidująca, á nacóż ſię przydały tę ſtraty wyłożone na dzieło nieſkuteczne, i tylko Staroſtę uciążaiące, kiedy one w nieznajomości Burbiſzek ſytuacyi, i ich wartości nie mogło być doſkonale zrobione, á zawſze (gdyby i Staroſta ſtawał) przez 3ciego Brata Staniſława wzruſzeniu i zniſzczeniu podlegaiące.

Jeśli zaś Burbiſzki ſą większemi od Czerkas i Wołczkiewicz co pewna, (bo one jedne tylo zawieraią gruntow, ile Czerkaſy i Wołczkiewicze) toć choćby Czerkaſy Staroſty, w aktualności á nie zmyśleniu, i były większemi od Wołczkiewicz Sttcowey, bonifikacya od Staniſława dla Staroſty w mnieyſzey, á dla Starościney w większey części należałaby, á zatym nic z Czerkas odrywać Staroście nie można byłoby.

Y Dekret Trybunalſki takową zarazem 3ch części uczynić nakazał exdywizyą, według Nauki Praw Narodowych; która w Statucle Art: 13 z Rozdz: 6. o Bracie niedzielney piſzącego jeſt zawarta nakazująca, z całości majątku wydzielać części, chociażby drudzy Bracia do takowego

kowego

kowego działu nie przyſtępowali, przecież przez Urząd majątek cały być powinien dzielony. *Czytać Prawo.*

A więc według obmowy tego Prawa, Sąd Exdywizorſki czynić exdywizyi nie mógł między 2ma Bracią, kiedy 3ci jey czynienia nie dozwolił.

Nie dosyć jeszcze powiedzieć, jak mówi Starościcowa, że broniony został przez Possessorow Burbiszek naznaczony wymiar, i tę powieść fundować na doniesieniu Komornika sobie, czyli swojemu interessowi przywiązanego; Bo Dekret Trybunalſki, jak reguł jego pilnować należy, nakazał Exdywizorom samym ad funda zjeżdżać, á nie tylko Komornika wysyłać.

Zjeżdżaliż Urzędnicy do Burbiszek? uczynionyż im opor? nie składa na to Starościcowa dowodu, więc słusznie przez Starostę powtórny był żądany wymiar, á in casu jego nie naznaczenia, słusznie o Remissę do Trybunału prosił, bo Exdywizorowie nie według przepisu Dekretu Trybunals: postępowali.

Z kąd jeszcze ta wolność przypisana swoiey mocy, przez Sąd Exdywizorſki, aby za Dekretem własnym kontumacyinym, w sprawie działowey uformowanym w wiązanie czynić nie można było, wszak Dekret Trybunalſki naznaczaiący exdywizyą, stronie uciążoney appellacyi dozwolił, á pomimo ją w wiązania czynić nie dopuścił, więc gdyby Dekret Exdywizorſki był oczewistym, á Appellacya zaszła, w wiązanie za nim następować nie byłoby powinne, (bo na nie Dekret Trybunal: dozwolenia nie napisał,) aż do Rezolucyi Trybunal: bo od niego moc lub nieważność Dekretu dependowałaby, kiedy Appellacya warowana.

Tym barziey, gdy Dekret jest Kontumacyiny wwiązanie nastąpić słusznie nie mogło, bo ten Dekret upadkowi podlega, jakże skutki jego, mogły mieć i znaydować satysfakcyą.

Nowa Exdywizya naznaczona być musi, nie przeto: aby ten Sąd wpatrywał się w Dekret in contumatiam ferowany, i o jego legalności, lub przeciwnie czynił rozsądek, bo to tylko Trybun: jest mocą i własnością, á nie równego Sądu, ale aby nowy bez nie wyłączenia częściow czynił podział, i aby gruntow Przyłuckich nie należących do tegoż podziału nie zaymował, jak już pierwsze Dekreta Trybunalſkie przestrzegły;

Nie można sprawy działowey między Bracią zdarzaiącey się porównywać do sprawy graniczney, które tylko jedyne są i mają ten przymiot z Nauki Art: 7, z Rozdz: 9 nadany, że chociażby appellowane były, Podkomorzy do dzierżenia stronie wygrywaiącey, grunta podać obowiązany; á w sprawach działu, jak appellacya wolna, tak przed jey nie rospoznaniem zajęcie possessyi nie wolne;

Przeczyć nawet Starościcowa nie może tey potrzeby, aby nowa Exdywizyą była decydowana, gdy pierwsza in contumatiam Stron expedyowana, jakże chce Starościcowa zostać zatrzymaną przy gruncie, kiedy to, co ją przy nim utrzymuje, kassacie podlega.

Dla upadku przyczyny, to jest Dekretu Exdywizorſkiego upadać i skutki, to jest Possessya za nim nabyta muszą, więc rehabicyą decydować, trzeba według Nauki Prawa Art: 40, z Rozd: 4. *Czytać Prawo.*

Bo ten Dekret Exdywizorſki błędny i zaoczny, Stronę pozwaną obeiążać nie mógł, gdy więc wniwecz obrucon zostanie, cóż jest zdolnym zatrzymać Starościcowę przy dalszym dzierżeniu.

Ze Dekret Trybunalſki non obstante contumatia sądzić nakazał, nie przeto jednak takiż zdarzony Kontum: Dekret za mocny i niewzruszony deklarował, kiedy oczywistego dla Appellacyi zachowaney stronie uciążoney nie chciał mieć skutecznym;

A 2 Łatwo

Łatwo jest Starościcowey usprawiedliwiać Dekret Exdywizorski, bo ona tam zniosła swoje dowody, i według ich, i swojego udania zyskała wyroki, à Starosta swoich dowodow nie produkował, na zarzuty Starościcowey nie odpowiedział, jakaż sprawiedliwość radziłaby na tychże dowodach, Starosty Potomstwu upadek przeznaczać, kiedy one jeszcze do kognicyi nie były wziętemi, i kiedy nie dla niedostatku munimentow, ale dla zyskaney nań kontumacyi, utracił Dobra;

Chciała Starościcowa umocnić swoy exdywizorski Dekret ogłoszeniem, jakoby on był zaprzysiężony, a zatym cofnąć się nie mogący.

Lecz ona przysięgła tylko na wierności komportacyi, rzeczy zaś dla niey osądzoney nie zaprzysięgała, a więc próżno wezwała Art: 75 z Roz: 4. i próżno wmawiała Starościncy, jakby ona tego szukała, co przez przysięgę utraciła.

Wszakże Starościcowa nie zdołałaby za tym Dekretem Exdywizorskim zyskać dzierzenia gruntow jey potomstwu przysądzonych, gdyby Wżny Wańkowicz Possessor zastawny Dobr Czerkas, z nią nie zostawał w kondykcie;

Bo jakaż moc z tegoż dzierżenia potrafiłaby wybyć Wańkowicza? gdyby on z Starościcową nie zawarł kondyktu, bo on słuchać Dekretu Exdywizor: nie był powinien, gdy do niego nie był pozwany i nierozsądzał się, więc utracić dzierżenia nie mógł.

Prawo Stat: Art: 50 z Roz: 4. wiecznika z dziedzictwa, a zastawnika z zastawy jednymże Pozwem powoływać do Sądu nakazuje, czego Sttcowa nie uczyniła, á przecież odjęła imienie zastawne Wańkowiczowi.

Inkwizycye Sąd naznaczając etiam in contumatiam stron expedyować dozwala, ale za taką Inkwizycyą nigdy żaden Sąd nie sądzi sprawy, lecż dozwala drugiey, który Akt nie niesie przecie za sobą konsekwencyi na utratę przeznaczającey Stronę niestawającą, a Akt Exdywizyi, który jest Sądem, i który obnaża stronę z majątku, miałby zostać nieodmiennym wtenczas, kiedy in contumatiam expedyowany.

Co Konst: 1726 Ru napisała o inkwizycyach, toż samo ma się rozumieć i o Exdywizyach, bo one w jedneyże kolei zapisane, i równe z nimi obeyście się naznaczone.

Pomimo to jeszcze, że Dekret Kontumacyiny zniszczeniu podlega, niech Sąd uważa pobudki, które miał Starosta do słusznego nie stawania.

Bo dzieło Lenczewskiego acżli nie doskonałe i zaskarżone, przez Sąd Exdywizorski przyjęte, a nawet Sąd niechciał doświadczyć jego nikczemności przez proszoną od Stty wizyą, która tylko decydować o wymierze Komorniczym zdolna.

Grunta Przyłuckie zajęte, i taka skarga Stty nie mogąca za Stołem rozpoznawać się, nie przyjęta, ale dla okazania Dekretu Marszałkowskiego Roku 1759 zaszłego granicę Czerkassom ustanawiającego, odrzucona, a znaki granic w tymże Dekrecie opisane, nie były przez Sąd Exdywizorski oglądane i weryfikowane, bo on tylko powieści Komornika zdradliwego uwierzył;

Sąd Exdywizorski powinien sam był doświadczyć dopełnionego, ale zażalonego wymiaru, czy on jest aktualnym i nie faworyzującym, którey stronie, ile wtenczas, kiedy od strony objekcya była uczyniona, więc ją rozpoznać było powinnością Sądu, co gdy odmówionym i odciętym zostało, owszem gdy przez akcessoryiny swoy wyrok Sąd, Komorniczy wymiar za legalny poczytał i ogłosił. Cóż miało daley powodować Starostę do stawania, kiedy zakroy początkowy tego Sądu do wyzucia z własności Starosty, dążyć zdawał się niewątpliwie, jak się okazało z skutkow niestanności Starosty.

Lecz

Lecz żeby niebyło inney racyi do naznaczenia nowey Exdywizyi, a zatym do podniesienia Dekretu Kontumacyinego, dosyć jest tego przekonania, że dział leżącego i ruchomego maiątku w niestaniu dwòch stron czyniony i do niego tylko dowody Starościcowey przyięte, a drugich dwòch stron, nieprzyniesione a zatym nierekognoskowane.

A Recess przez Starostę uczyniony od Sądu Exdywizorskiego nie dla uporu lub z nieposłuszeństwa Dekretowi Trybunalskiemu ale za powodem doświadczanych nieprzyzwoitości i krokow Sądu Exdywizorskiego przeciwko nauce Dekretu Trybunał: postępuiącego, winy zatym do niego sprzeciwieństwa stosowaćby się niemogły, tym barziey do Starościney stosowane być niemogą, bo takowey winy gdyby i doziérana była kontrawencya, tylko osoby pilnuią i do niey przywiązywać się mogą.

A kiedy Sąd doziera ze strony dopioro przez strony zapozwane, niema przyniesioney sprawy jak tylko o wyznaczenie Exdywizyi próżno zatym od Starościcowey opowiedano owe sprawy, o Dokumenta i o summy między sobą miane.

Dokumenta Starosta służące na possessyą Starościcowey że oddał do Kancellaryi i ulokował, w czasie świadczy Regestr:

Ruchomego maiątku że na Exdywizyi nie komportował, jawna przyczyna, bo do Sądu niestawał, na nowey zaś Exdywizyi dopełni ten obowiązek Starościna.

A jakiż ruchomy maiątek przez JXdza Izdebskiego i dalsze komportowany, in Contumatiam był taxowany, i do upodobania Starościcowey podzielony.

Do takowego Dekretu podział Dobr czyniącego możnaż mówić żeby przytomność wspolnych Konaktorow niebyła potrzebna i czy godzi się utrzymywać, aby zdarzona niestanność dla słusznych pobudek Starosty jego potomstwu uszczerbek maiątku przynosić mogła.

Niedosyć ieszcze miał Sąd Exdywizorski że leżący i ruchomy maiątek własny Starosty przeznaczył i ony oddał Starościcowey, lecz in super Expensami i Summą za nie fruktifikacyą Gruntu odebranego wykalkulowaną obciązył.

Trzeba więc skassować Dekret Exdywizorski własność potomstwa Starosty niewolnie zabraną powrócić, ex possesso kalkulacyą uznać, komportacyą ruchomego maiątku do podziału należącego nakazać, i nową Exdywizyą naznaczyć, z takich Osob, które nie prywatą, ale sprawiedliwości sentymentami powoduią się; a ktòrzyby Exdywiduiąc Czerkasy i Wołczkiewicze Burbiszek exdywidować nie opuścili, bo też Burbiszki, gdy zostaną w Exdywizyą zaiętemi, zostanie potrzeba Stanisławowi proszenia, kiedy o nową Exdywizyą i cofnienia tego dzieła jakieby się na próżno czyniło, między tylko dwóma Wdowami i Ich Potomstwem, gdyby Burbiszki do inney jakowey miały należeć Exdywizyi. B